

BOTANISKA NOTISER

UTGIFNE AF

N:o 3.

TH. M. FRIES.

1865.

INNEHÅLL: K. FR. THEDENIUS, *Polystichum dilatatum* (Sw.), en inom Skandinavien hittills förblandad art. — TH. M. FRIES: En botanisk resa i Finmarken 1864. — Literatur-Öfvers.: Inom Sverige utkommen botanisk litteratur 1859—63. — Strödda Underrättelser: Nya *Orthotricha*. — Lärare i Natural-historia vid Sveriges Elementar-läroverk. — *Woodsia glabella*. — Dubbla blommor.

1. *Polystichum dilatatum* (Sw.), en inom Skandinavien hittills förblandad art,
beskrifven af K. FR. THEDENIUS.

Under ett uppehåll i Bohuslän sommaren 1860 anträffade jag derstädes en ormbunke, som jag genast ansåg vara en egen, hos oss hittills förbisedd art. Sedan dess har jag haft tillfälle att observera den flerstädes inom nämnda provins, och då den alltid förefallit mig väl åtskild, har jag meddelat den åt flera bland mina vänner under namn af *Polystichum Bahusiense*. Professor Fries har emellertid gjort mig uppmärksam på, att den är den rätta *Aspidium dilatatum* Sw., och äfven meddelat mig underrättelse, att den utmärkte Pteridologen Prof. Mettenius i Leipzig delar denna åsigt. Lika med mig anse de, att växten är en från *P. spinulosum* väl skild art. De kännetecken, som för densamma äro utmärkande, framgå med lätthet af efterföljande beskrifning:

Stambladet 2—4 fot högt, tredubbelt parbladigt deladt, mörkgrönt. Stambladskäftet med n. pärönformig, svartbrun bas, halftrindt, på öfra sidan med en bred och grund fåra längsefter, särdeles på nedra delen mycket fjälligt af ägg-rundt syllika, efter medellinien bredt mörkbruna fjäll, högst upp försedt med några dels glandelbärande, dels glandellösa hår. Stambladslifkarne af första ordningen omkring tre gånger så långa som breda, från ägggrund bas jemnt af-

smalnande mot den smala spetsen, glatta. Flikarne af andra ordningen nästan likstora på båda sidorna om deras fäste, från äggrund bas jemnt afsmalnande, omkring tre gånger så långa som breda, på undra sidan konkava. Flikarne af tredje ordningen äggrundt aflånga, undertill skedformigt konkava, ojemnt sågade, med sylspetsade, tillbakaböjda sågtänder. Fruktplättarne runda, fästade midt emellan medelnerven och kanten.

Närmast *Polystichum spinulosum*, men väl skild, äfven på afstånd, genom sin storlek, sin vackert mörkgröna färg och isynnerhet genom de starkt tillbakaböjda småflikarne och fliktänderna; vidare genom de svartbruna, i kanten ljusare fjällen på stambladsskafvet. Den mycket stora rotstocken och den n. päronformiga bladskaftsbasen skilja den äfven från *P. spinulosum*. Denna sednare är ljusgrön och har enfärgade, blekt rödaktiga fjäll och platta bladflikar. Prässad har *P. dilatatum* fliktänderna tillbakavikna.

Polystichum spinulosum β *dilatatum* Hn. är en form af *P. spinulosum* med bredare stamblad, men i saknad af de kännetecken, som utmärka *P. dilatatum* Sw.

Den ofvan beskrifna ormbunken förekommer ymnigt i Bohuslän bland stenar nedanför bergen. Jag har sett den på flera ställen på Oroust, vid Lysekil, vid Gustafsbergs badort och vid Christinedal nära Uddevalla. På Halle- och Hunneberg är den tagen af Lektor Kindberg.

2. En botanisk resa i Finmarken 1864, skildrad af TH. M. FRIES.

(Forts. och slut.)

Såsom redan blifvit omnämndt, begåfvo vi oss från Mageröe till Tana-elfvens mynning och använde derefter det återstående af sommaren till undersökningar i Öst-Finmarken, förnämligast vid Tana-elfven och Varanger-fjorden. Dessa af mig redan förut besökta trakters vegetation har jag sökt

skildra i Bot. Not. 1858, hvarför jag ej anser mig nu böra längre uppehålla mig dermed, utan blott lemna en hastig öfversigt af resans gång och dess förnämsta utbyte.

Den 30 Juli ankommo vi till Guldholmen, vid Tananelvens mynning, och tillbragte i denna trakt tiden till d. 4 Augusti. Under dessa dagar företogos flere exkursioner, dock mindre för att undersöka vegetations-förhållandena härstädes, än för insamling af de rariteter, som redan förut blifvit anmärkta och bland hvilka må nämnas *Veronica longifolia*, *Pedicularis Sceptrum Carolinum*, *Pinguicula villosa*, *Caltha palustris* β . *radicans*, *Oxycoccus microcarpus*, *Pyrola media*, *Betula alpestris* *), *Veratrum album* β . *Lobelianum*, *Calamagrostis strigosa*, *Woodsia ilvensis* o. s. v., samt dessutom en mängd *Hieracia*, som finnas samlade på backarne och fjällslutningarne ofvan Fjellbma och Nygården: *H. Pilosella*, *cy-mosum*, *alpinum* (i många former), *pallidum*, *murorum*, *anfractum*, *Dovrense*, *prenanthoides* och *lapponicum*. I lichenologiskt afseende var utbytet ej synnerligen rikt, utan inskränkte sig hufvudsakligen till i dessa trakter mera allmänna arter, såsom *Peltigera scabrosa*, *Lecanora oculata*, *Biatora fuscescens* och *cinnabarina*, *Lecidea arctica* o. d.

Efter ett särdeles behagligt uppehåll härstädes, begåfvo vi oss med båt uppför elfven till det 3 mil från mynningen liggande Seida, hvarest en liten koloni af "Elve-Finner" (lappar, lefvande hufvudsakligen af boskapsskötsel och laxfiske) förefinnes. Under denna färd bemärktes blott *Lathyrus palustris* och *Calamagrostis strigosa* på Norsk-holmen, och under den derpå följande vandringen öfver fjällen från Seida till Varanger-fjordens innersta vik *Hieracium alpinum*, *nigrescens* och *atratum*, *Vahlodea atropurpurea*, *Colpodium latifolium* och *Calamagrostis lapponica*. Kring Nyborg och Varanger-fjordens innersta bugt, hvarest jag 1857 hade mitt hufvudqvarter, anställdes derefter dagliga exkursioner till d. 13 Aug., under

*) I Bot. Not. 1858 p. 199 benämnes denna oriktigt *B. intermedia*, hvilket härmed rättas.

hvilka visserligen en mängd rariteter insamlades (t. ex. *Eri-geron elongatus*, *Intybus multicaulis*, *Hieracium vulgatum* var. *floribus tubulosis*, *Polemonium coeruleum* * *campanulatum*, *Gentiana involucrata*, *Conioselinum Gmelini*, *Ranunculus hyperboreus*, *Cochlearia officinalis* β . *arctica*, *Dianthus superbus*, *Stellaria crassifolia* och *humifusa*, *Chrysosplenium tetrandrum*, *Koenigia islandica*, *Allium sibiricum*, *Iuzula parviflora*, *Carex ampullacea* var. *rotundata*, *salina* (många former), *glareosa* och *norvegica*, *Calamagrostis lapponica* etc.), men ingen förr härstädes ej observerad art anträffades, med undantag af den för Ö. Finmarkens flora nya *Carex teretiuscula*. Af lafvar gjordes ett rikt utbyte, bland hvilka må nämnas *Parmelia alpicola* och *incurva* c. fr., *Lecanora protuberans*, *Caloplaca jungermanniæ*, *Varicellaria microsticta* (allmän på björk och en, sparsam på sten), *Cladonia cyanipes*, *Helocarpon crassipes*, *Lecidea aglea*, *sulphurella* och *pallida*, *Placographa nivalis*, *Agyrium rufum*, *Dermatocarpon dædaleum*, förutom flera ännu obestämda, till dels säkerligen hittills obeskrifna former. — Såsom upplysande för klimatet härstädes må nämnas, att i en trädgårdstappa vid Nyborg funnos på fritt land rofvor, kål, potatis, sockerärter, spenat (de tvenne sistnämnda mycket frodiga), persilja, morötter (små), krasse (*Lepidium sativum*) och *Nemophila insignis* samt i drifbänk Löfkojor, *Tagetes erecta*, *Reseda odorata*, *Papaver somniferum* och *Amarantus caudatus*.

Den 13 Aug. vandrade jag från Nyborg till Næsseby, hvarunder *Conioselinum Gmelini*, *Batrachium confervoides**, *Zostera marina* β . *angustifolia*, *Potamogeton marinus*, *Sparganium hyperboreum* och *Carex halophila* insamlades. Den 14 tillbragtes med insamlande af laf-arter kring Næsseby, och erhöles dervid *Pannaria lepidiota*, *Acarospora peliscypha* och *molybdina*, *Rinodina turfæca*, *Bilimbia microcarpa*, *Biatora miscella*, *Blastenia leucoræa*, *Buellia concinna*. *Polyblastia*

*) Den *Batrachium*, som i Bot. Not. 1858 p. 184 benämnes *B. trichophyllum*, är jag nu mera benägen att anse för en robust form af *B. confervoides*.

Sendtneri, *Collema* *n. gen.* (?) m. m. — Samma aften fortsattes färden till Mortensnæs.

Redan under mitt förra vistande i dessa trakter förvånades jag öfver den rikedom af sällsynta, till dels obeskrifna, laf-arter, som jag här påträffade. För att närmare kunna härstädes undersöka dessa växter, mottog jag med tacksamhet Handlanden A. G. Nordvi's inbjudning att i hans gästfria hus tillbringa några dagar, och ehuru mitt vistande härstädes utsträckte sig till 10 dagar, så fann jag under hvarje exkursion, äfven i det närmaste grannskapet, sällsynta arter, som jag förr ej här observerat. Utom flera ännu obestämda, bland hvilka säkerligen flera nya arter finnas, anträffades nu *Alectoria nigricans*, *Sticta lineata*, *Pannaria lepidiota* $\alpha.$ och $\beta.$ *tristis*, *Acarospora polycarpa*, *Dimelæna nimbose*, *Lecanora frustulosa* och *bryontha*, *Caloplaca jungermanniæ* och *ferruginea* varr., *Rinodina turfæa* och *miniæroea*, *Aspicilia verrucosa* $\alpha.$ och $\beta.$ *panyrga*, *mastrucata* och *pelobotrya*, *Gyalecta foveolaris* och *geioica*, *Pilophorus robustus*, *Gyrophora arctica*, *Psora rubiformis*, *Toninia squalida*, *Sphyridium placophyllum*, *Helocarpon crassipes*, *Bilimbia syncomista*, *Lopadium fecundum*, *Rhexophiale coronata*, *Lecidea rhætica*, *sulphurella* och *pallida*, *Sporastatia Morio*, *Buellia insignis* och *coniops*, *Dermatocarpon dædaleum*, *Endocarpon pulvinatum*, *Pertusaria glomerata* och *rhodoleuca n. sp.*, *Sphæropsis Laureri*, *Polyblastia terrestris*, *Sendtneri* och *hyperborea*, *Collema furvum*, *Lecothecium asperellum*, *Fhylliscum endocarpoides* m. fl. Läger man härtill *Placodium inamoenum*, *Gyalecta denudata*, *Lecidea elata*, *Buellia convexa*, *Polyblastia bryophila*, *Arctomia delicatula* och några andra, hvilka jag 1857 här observerade, men nu ej återfann, torde det ej förefalla förunderligt, om jag betraktar detta ställe nästan som ett lichenologernas paradis.

Äfven bland fanerogamerna saknas här ej rariteter, såsom *Gentiana involucrata*, *Cochlearia officinalis* $\beta.$ *arctica*, *Alsine stricta* (ny för det egentliga Finnmarken), *Chrysosplenium tetrandrum*, *Epilobium lineare*, *Eriophorum Callithrix*,

Carex pedata och *dioica* $\beta.$ *parallela*, *Colpodium latifolium*, flera märkvärdiga former af *Botrychium Lunaria* o. s. v., men åt dessa egnades en jemförelsevis ringa uppmärksamhet. För en enda liten exkursion vill jag dock något utförligare redogöra, såsom gifvande exempel på vegetationen i en fjällsjö i dessa nejder.

Straxt ofvan Mortensnæs ligger det ej synnerligen höga Storfjeldet, och uppe på detta ligger en mindre sjö, kallad Storfjeldvandet. Nästan på alla sidor omgifves den af branta bergsluttningar, hvarför äfven endast närmast stranden finnes en smal remsa af lägre vatten, hvarefter djupet hastigt förökas till 50 å 60 alnar. Botten utgöres af hopade stenar, täckande eller inbäddade i lera, samt på ett par mindre djupa ställen af fin sand.

Närmast stranden i sjelfva vattnet förekomma här *Caltha palustris* och *Alopecurus geniculatus* $\beta.$ *fluitans* samt på ett eller ett par ställen *Equisetum limosum* och *Sparganium hyperboreum*, af hvilka den sednares yngre och t. f. deraf vekare blad genom spiralförmig vridning söka öfvervinna vattentrycket och nå ytan. *Spongilla lacustris* (eller en närstående, spensligare art) anträffas spridd på stenarne. Något längre ut visar sig i hela sjön rikligen *Batrachium confervooides* samt sparsammare på spridda ställen *Potamogeton gramineus* och *pectinatus* $\beta.$ *alpinus* Bl., begge vanligen sterila, äfvensom ständigt steril *Hippuris vulgaris* $\beta.$ *fluitans*. Härmed vore hela fjällsjöns flora skildrad, såvida ej på de nämnda sandiga ställena förekom en annan vegetation, bestående af en steril *Myriophyllum* (förmodligen *M. alterniflorum*), *Nitella opaca* (forma *humilis*, *brachyphylla*, *clausa*) samt *Hypnum fluitans*, *exannulatum* (en besynnerlig form med ej ensidiga blad) och *giganteum* samt en fin form af *Fontinalis antipyretica* *), alla sterila. För öfrigt utmärker sig sjöns

*) Mossorna äro bestämda af Doctor S. O. Lindberg, liksom Cand. O. Nordstedt granskat de få *Nitella*-former, som under sommaren påträffades.

vatten genom sin renhet och fattigdom på (åtminstone större) alger *), men ehuru växtverlden sålunda ej är synnerligen rik, finnes dock här en liflig djurverld, ehuru väl den mindre utmärker sig genom rikedom af arter än af individer, förnämligast åtskilliga vatten-Coleopterer och framför allt *Gammarus pulex*, hvilken erbjuder en riklig spis åt de talrika laxöringarne, som, ursprungligen hitplanterade, sedan förökadt sig och uppnå en betydlig storlek.

Ändtligen d. 24 Aug. lemnade vi med saknad det vänliga Mortensnæs och afseglade till Wadsöe, hvarifrån vi följande dag begåfvo oss till södra sidan af Varanger-fjorden, till Elvenæs vid Pasvig-elfvens utlopp i Bøgfjorden. Härunder anmärktes blott vid en hastig landstigning på Renöe en egenomlig *Betula*-form, *foliis rhombeis, basi cuneiformibus*. Lektor Larsson anser den vara en hittills okänd form af hans *B. Oycowiensis* Fl. Wernl.

Elvenæs är en af de vackraste boningsplatserna inom Öst-Finmarken, beläget på en löfskogsklädd udde alldeles vid den vackra elfvens utlopp och omgifvet af temligen höga, skogbeklädda berg. Tallen går här ända ned till kusten, fastän den blott i spridda och lågväxta träd visar sig högre upp på bergen; nere i dalen frodas deremot löfträden, företrädesvis björk, al, rönn och pilar. Ehuru de här förekommande växternas art-antal knappast är synnerligen stort, visa växterna, isynnerhet vid bäckar och källsprång i lunderna, en förvånande yppighet, hvarpå såsom exempel må nämnas, att jag härifrån medfört exemplar af *Milium effusum* af 2,15, *Calamagrostis phragmitoides* af 1,45, *Triticum caninum* af 1,6 meters höjd. Detta vittnar naturligtvis om ett blidt och för vegetationen gynnsamt klimat, och ännu mera talar därför ett ej ringa antal sydligare arter, som inom Öst-Finmarken (tilldels inom Finmarken i sin helhet) blott före-

*) Bland de ofvan nämnda mossorna funnos visserligen en *Bulbochete*, *Oedogonium*, *Conferva*, *Oscillatoria* o. s. v., men för öfrigt råder i detta afseende säkerligen stor fattigdom.

komma i Syd-Varanger. Såsom exempel på dylika må anföras *Erigeron acris*, *Glaux maritima*, *Ribes nigrum*, *Potentilla tormentilla*, *Goodyera repens*, *Carex globularis*, *Enodidium coeruleum* samt framför allt en stor mängd vattenväxter. Under min förra resa anmärkte jag i och vid Pasvigelfven samt de sjöar, som den bildar, *Utricularia vulgaris*, *Nuphar pumilum*, *Batrachium peltatum*, *Myriophyllum spicatum*, *Polygonum amphibium*, *Potamogeton gramineus* och *perfoliatus*, *Sparganium affine*, *Carex vesicaria* * *lacustris* och *Phragmites communis*, alla då nya för Finmarkens flora, samt dessutom *Hippuris vulgaris*, *Scirpus palustris* och *Alopecurus geniculatus* β . *fluitans*. Sedan dess har Norman anträffat och i sin *Ind. suppl.* härifrån anført *Limosella aquatica* och *Isoetes lacustris*, hvarjemte han återfunnit de redan af Deinboll här observerade *Callitriche auctumnalis* och *Scirpus acicularis*. Under de få dagar *), som vi nu här tillbragte och hvaraf en nästan uteslutande egnades åt efterspaning af vattenväxter, erhöles utom nästan alla de ofvan uppräknade *Myosotis caespitosa*, *Batrachium confervoides*, *Subularia aquatica*, *Callitriche verna*, *Potamogeton gramineus* var. *heterophyllum*, *pusillus* och *n. sp.?* **), *Zannichellia palustris* β . *repens*, *Isoetes echinospora* ***) och *Nitella opaca* (tvenne former, den ena fin och lågväxt, den andra gröfre och långsträckt). *Potamogeton perfoliatus* och *gramineus* i

*) Trenne dagar förut hade Forstmester Norman under ett besök härstädes anträffat nästan alla de arter, som nedanförl uppräknas.

***) Endast ett mycket skadadt fragment utan frukt erhöles, men den anføres här för närmare efterspaning. Den hörer till *P. graminifolii*, men skiljes från alla mig bekanta arter genom fyrkantig, endast obetydligt hoptryckt stjelk.

****) I Norm. *Ind. Suppl.* p. 53 uppgifves, att *I. lacustris* Dur. (*I. atrovirens* Th. Fr.), ej *I. echinospora*, blifvit 1861 här anträffad, men tillika anføres, att förf. egt blott ett ex med macrosporer till undersökning. Huruvida t. f. här af ett lätt förklarligt misstag blifvit begånget eller om begge arterna här förekomma, kan jag ej afgöra; säkert är, att alla de af mig insamlade exemplaren tillhöra *I. echinospora*.

många former samt *Batrachium peltatum* frodades i oerhörda massor, och på några ställen fanns *Isoëtes echinospora* temligen talrik och på så grundt vatten, att den stod helt och hållet öfver vattenytan, då elfvens vattenstånd sjönk t. f. af ebben i hafvet.

Utom de nu anförda arterna anträffades under vårt korta uppehåll härstädes ej synnerligen många sällsyntare fanerogamer. *Arenaria lateriflora* återfanns på sin gamla lokal straxt nedom första vattenfallet (på ryskt område) och dessutom anmärktes *Hieracium Dovrense*, *Parnassia palustris* β . *tenuis*, *Dianthus superbus*, *Rumex Hippolapathum*, *Potamogeton marinus*? (steril vid hafsstranden), *Scirpus uniglumis*, *Carex aquatilis* α ., *juncella*, *Buxbaumii* o. s. v.

Medan jag här sysselsatte mig med lichenologiska undersökningar och derunder anträffade *Siphula Ceratites*, *Varicellaria microsticta*, *Sphyridium placophyllum*, *Thalloidima rimulosum*, *Helocarpon crassipes*, *Biatorina nivalis*, *Biatora curvescens*, *Lecidea elabens*, *Buellia scabrosa* β . *cinerascens* och *urceolata*, *Rhexophiale coronata* m. fl., företog min följeslagare en utflygt till den något östligare belägna Jarfjorden, vid hvars innersta bugt han ett par dagar botaniserade. Det viktigaste utbytet utgjordes af *Aster Tripolium* β . *arcticum* *), *Sonchus arvensis*, *Gentiana serrata*, *Pedicularis palustris*, *Pinguicula villosa*, *Glaux maritima*, *Primula sibirica*, *Plantago maritima* (ovanligt frodig och bredbladig), *Batrachium peltatum* och *confervoides*, *Dianthus superbus*, *Myriophyllum alterniflorum*, *Lathyrus maritimus*. *Oxycoccus microcarpus*, *Potamogeton gramineus*, *perfoliatus* och *praelongus*, *Carex filiformis*, *salina* (många former) och *pauciflora*, *Phragmites communis* samt *Alopecurus nigricans*, af hvilka dock flera endast ega intresse för kännedomen om arternas utbredning inom Finmarken. Uppe på fjällen mellan Jar-

*) Denna varietet utmärker sig från hufvudformen genom sina låga, robusta, nästan från basen grenade stjelkar med jemntoppade grenar, hvilka gifva densamma ett högst afvikande utseende.

fjorden och Elvenæs träffades i sjöar *Sparganium affine* och *hyperboreum*.

Beklagligtvis tvingade oss vår korta tid att snart säga farväl åt detta behagliga ställe. Den 30 Aug. återvände vi till Wadsöe, hvarest en enformig och nu äfven af hösten plundrad vegetation lemnade oss ett endast obetydligt utbyte. Efter några dagars uppehåll begåfvo vi oss derföre med ångbåt härifrån för att förskaffa oss ett, om ock blott ungefärligt, begrepp om vegetationen på kuststräckan norr om Wardöe, hvilken hittills alldeles icke eller endast flygtigt blifvit af någon botanist besökt. För att härvid hinna att besöka en större sträcka, skilde vi oss, och jag begaf mig till Berlevaag, liggande nära den nordligaste spetsen af den halfö, som omgifves af Tana-fjorden, Ishafvet och Varangerfjorden, och företog derifrån vandringar i alla riktningar.

Vegetationen kring Berlevaag visar en nästan fullkomligt lik-artad arktisk fysiognomi som den på Maasöe, hvilken ofvan blifvit skildrad: samma låga fjäll med vidsträckta, magra, enformiga fjällslätter, på hvilka torra, risaktiga växter förefinnas spridda bland stenarne eller förkrympta moss- och laf-arter, och endast på fuktigare ställen antagande ett frodigare utseende, hvarvid *Ranunculus sulphureus*, *Carex pulla* (den enda här observerade af *Carices vesicariæ*) och *Aira alpina* spela en ej oviktig rôle. I de mellan bergen slingrande dalarne, vid flodernas och bäckarnes stränder anträffas deremot, af lätt insedda skäl, en mera frodig vegetation, der träden hufvudsakligen företrädas af resligare pilbuskar; björken, som förr fanns talrikare, har blifvit allt mer och mer utrotad och finnes blott sparsamt i de från stranden mera aflägsna delarne, och af rönnen anträffades blott en enda liten buske. Då emellertid en skildring af floran härstädes skulle blifva ett nästan ordagrant upprepande af det, som ofvan anförts om Maasöe, vill jag här inskränka mig till att blott anföra de arter, hvilkas förekomst härstädes i växtgeografiskt hänseende kan vara af intresse, isynnerhet för kändedomen om de särskilda arternas nordligaste gränser. Så an-

träffades här *Antennaria alpina*, *Tussilago Farfara*, *Hieracium vulgatum florib. tubulosis*, *Galium trifidum*, *Gentiana involucrata* och *serrata*, *Pedicularis Sceptrum Carolinum*, *Ranunculus auricomus*, *Batrachium confervoides* (Berlevaag och Skaanvigen), *Barbarea stricta*, *Epilobium alpinum* och *lineare*, *Koenigia islandica*, *Potamogeton marinus* (Berlevaag och Skaanvigen), *Poa flexuosa*, *Catabrosa aquatica*, *Trisetum subspicatum*, *Vahlodea atropurpurea* och *Lycopodium complanatum*, hvilka alla jag ej observerade på Maasöe eller Mageröe. Dessutom anmärktes *Erigeron uniflorus* (Skaanvigen), *Petasites frigida*, *Hieracium pallidum*, *Cochlearia officinalis* β . *arctica*, *Viscaria alpina*, *Sedum acre* (Skaanvigen), *Andromeda hypnoides*, *Gymnadenia albida*, *Sparganium hyperboreum*, *Carex pedata* (flerest.), *juncella* och *salina*, *Botrychium Lunaria* m. fl. samt af kryptogamer *Aspicilia pelobotrya*, *Lopadium fecundum*, *Biatora cuprea* och *castanea*, *Collemaceorum* n. gen.? (densamma som vid Nässeby), *Helvella sulcata*, *Peziza sulcata* *) o. s. v.

Till den några mil sydligare belägna Kongsfjorden företogs äfven en hastig exkursion. Vegetationen företedde här, isynnerhet i de inre dalarne, hvarest ganska rik björkskog och en särdeles yppig gräsväxt förefanns, en mera sydlig prägel och vore säkerligen värd en noggrannare undersökning under en mindre långt framskriden årstid. Nu observerades härstädes bland andra *Linnaea borealis*, *Barbarea stricta*, *Stellaria humifusa*, *Dryas octopetala* var. *foliis utrinque sericeis*, *Rumex Hippolapathum*, *Chamaeorchis alpina*, *Coralorhiza innata*, *Veratrum album* β . *Lobelianum*, *Juncus botanicus*, *Carex ampullacea* β . *rotundata*, *aquatilis* α ., *norvegica* och *glareosa*, *Vahlodea atropurpurea* och *Equisetum hiemale*. Deremot saknades här den kring Berlevaag ymniga *Ranunculus sulphureus*. — Under återvägen till Berlevaag anträffades bland andra *Hieracium pallidum* (Riisfjorden), *Batra-*

*) Den sällsynta och utmärkta *Peziza Helvelloides* fann jag nära Nyborg i lerskiffergruset vtd Aldjok.

chium confervoides och *Potamogeton marinus* (näset mellan Kongsfjorden och Riisfjorden), *Cardamine bellidiflora*, *Carex pedata* och *Allosorus crispus*. Såsom vittnen om klimatets stränghet stodo i de för nordost-stormarnes raseri öppna fjordarne (t. ex. Riisfjorden och Sandfjorden) *Salix phylicæfolia* och andra nordliga vide-arter med ända ned till marken af frusna stammar, endast genom rotskott fortsättande ett tylande lif.

Någon rik skörd af sällsynta och intressanta växter vanns, såsom af ofvanstående synes, visserligen ej under denna långa och ganska besvärliga vandring, men i ett annat afseende blef, om jag så må säga, mödan belönad. För ombytes skull och för en gång kan det för en botanist vara intressant att skåda en natur, der växt-verlden kan sägas vara nästan fullkomligt bannlyst och en nästan fullkomlig död herrskande. På detta förhållande erbjuda fjällen mellan Sandfjorden och Berlevaag ett storartadt exempel: ofantliga stenmassor täcka i, såsom det synes, milslånga sträckor alla fjällens höjder och slätter, förlänande åt det hela ett enformigt, grått, ökenlikt utseende. Endast ytterst sällan har på en eller annan liten fläck mylla bildat sig och ej nedsköljts mellan stenhoparne, och här visa sig jemte en eller annan laf (isynnerhet *Lecanora tartarea* och *oculata*) några af de mest förnöjsamma växtarterna ($4\frac{1}{2}$ —10 decim. höga exemplar af *Solidago Virgaurea* af brunaktig färg, *Andromeda hypnoides*, *Azalea procumbens*, *Salix herbacea*, *Juncus trifidus*, *Luzula arcuata* β . *confusa* och *spicata*, *Carex rupestris*, *Aira flexuosa*), men det antal individer, i hvilket de uppträda, är så ringa, att jag nästan tilltror mig med lätthet kunna hafva räknat dem alla, hvilka jag såg under $1\frac{1}{2}$ timmas forcerad vandring (eller rättare hoppande) öfver en flik af denna stenöken. T. o. m. lafvar sky att fästa sig på dessa stenar; endast sparsamt uppträda i små och förkrympta exemplar *Apicilia cinerea*, *Rhizocarpon geographicum*, acrustaciska *Lecideæ* och några få andra arter. — En likartad natur observerades af min reskamrat kring Havningberg.

Under det jag besökte Berlevaag och Kongsfjorden, hade nemligen min reskamrat undersökt trakterna kring de sydligare belägna Havningberg, Syltefjorden och Persfjorden. Den här rådande vegetationen utgör, såsom man på förhand kan förmoda, ett mellanting mellan den arktiska kring Berlevaag och den mera frodiga kring Varangerfjorden; om den förra påminner bristen på träd och buskar jemte den rikliga förekomsten af *Carex pulla*, *Aira alpina*, och några andra arter, om den sednare *Erigeron elongatus*, *Veronica longifolia*, *Dianthus superbus*, *Chrysosplenium tetrandrum*, *Oxytropis campestris* β . *sordida* m. fl. Bland öfriga mera anmärkningsvärda växter anträffades kring Havningberg *Hieracium atratum* och *cæsium*, *Scirpus uniglumis*, *Carex salina* och *helvola*, *Trisetum subspicatum*, *Alopecurus nigricans* och *pratensis* β . *alpestris*, samt vid Persfjorden *Erigeron uniflorus*, *Koenigia islandica*, *Callitriche verna* och *auctumnalis* samt *Juncus castaneus* (ny för Finmarkens flora), hvarjemte mellan Persfjorden och Wardöe visade sig *Armeria sibirica*.

Den 12 Sept. sammanträffade vi åter på Wardöe, hvarest vi uppehöll oss till d. 17, men hösten hade nu så långt framskridit, att af fanerogama växter föga återstod att skörda, om jag undantager *Gentiana involucrata*, *Armeria sibirica*, *Glyceria maritima* och *Catabrosa aquatica* (mycket frodig); äfven anmärktes bladrosetter af *Primula scotica*. Tiden användes därför hufvudsakligen till insamlande af åtskilliga kryptogamer såsom *Xanthoria crenulata*, *Placodium stramineum*, *Rinodina turfacea*, *Lecanora oculata*, *Gyalecta foveolaris*, *Buellia coniops*, *Polyblastia bryophila*, *Rhodomela lycopodioides*, *Conferva Melagonium* och för öfrigt samma alger, som på Maasöe insamlades. — Härmed kunna årets exkursioner anses afslutade. Visserligen kvarstannade jag på hemresan 14 dagar i Tromsöe, men endast trenne lichenologiska exkursioner (hvarunder bland annat *Biatorina nivalis*, *Lecidea neglecta* och *Pertusaria glomerata* anträffades) medhunnos, innan först kontinuerliga störtregn och sedan snö med

skarp köld gjorde alla botaniska utflygter omöjliga. Alla de trakter, som jag på min hemresa genomfor, stodo äfven i full vinterskrud, så att om desamma intet är att anföra* ; min reskamrat, som 14 dagar förut hemrest, insamlade deremot enligt anvisning på färdlen genom Gudbrandsdalen *Pilophorus robustus* β . *Fibula* samt den märkvärdiga *Thoburnia dissimilis*. — Först d. 7 Novemb. återkom jag till Upsala.

Sådan var i korthet resans gång, men innan jag avslutar denna berättelse, må några få anmärkningar om de besökta trakterna tilläggas.

För enhvar är väl bekant, att intet så nordligt land kan glädja sig åt Finmarkens milda klimat, äfvensom att den viktigaste orsaken härvid är att söka i Golf-strömmen, som än i dag på kusterna uppkastar frön af tropiska växter (isynnerhet af *Entada gigalobium*), drifved**) och pimpstensstycken, förmodligen från Island eller Jan Mayen. Huru intressant detta ämne än är, skall jag ej fördjupa mig i en vidlyftigare framställning deraf, utan inskränka mig till en enda liten anmärkning.

Talrika torfmossar finnas på Finmarkens kuster och öar, till hvilkas begagnande såsom brännmaterial nöden tvingat innevånarne. I dessa mossar, äfven på de nordligaste öarne (t. ex. Mageröe, Ingöe o. s. v.), har man påträffat stora massor af trädstammar, och i analogi med förhållandet i sydligare länder har man varit villig att antaga, att dessa träd-

*) Nämnas må blott, att vid Tjöttö i Nordlanden ($65^{\circ} 50'$ n. br.) sågos planterade ask, hästkastanje och körsbär, hvilka alla tycktes väl trivas derstädes.

**) En stor eller största delen af drifveden härstammar ej från Amerikanska urskogarne, utan utgöres af spillror efter förolyckade skepp och båtar, så att endast då man påträffar stammar med rötter, man kan vara fullt säker på, att de blifvit förda från sitt ursprungliga hemland. Såsom särdeles goda fyndplatser för dylikt strandgods uppgifvas Tufjorden på Mageröe och kusten mellan Tanahorn och Skaanvigen, äfvensom Ryska Lappmarkens kuster, på hvilka dock först under sednare åren golfströmmen lärer i någon större mängd börjat uppkasta sitt medförda gods.

stammar vuxit härstädes och att således äfven de nordligaste trakterna varit klädda af barrskog — och häri har man åter velat se ett bevis på klimatets försämring. Ett sådant antagande torde dock vid närmare granskning visa sig ohållbart. Åtminstone i flera fall har jag neml. funnit, att dessa torfmossar med inbäddade trädstammar ligga på så obetydlig höjd öfver hafvet (t. ex. vid Gjæsvær endast några få fot), att man, med kännedom om landets ständigt fortgående höjning vid våra nordliga kuster, har anledning att antaga, att ännu under den historiska tiden flera af dessa torfmossar legat under hafsytan. Enda förklaringen till dessa stammars förekomst synes vara den, att de af golfstömmen hitförts, på stränderna uppkastats, blifvit öfvervuxna af *Sphagnum*-arter samt genom landets höjning upplyftats till sin nuvarande höjd öfver hafvet. Endast såvida man påträffar (hvilket ännu ej med visshet skett) stammar eller stubbar med rötterna kvarstående i jorden, måste man medgifva, att de engång vuxit härstädes; emellertid vore en noggrann, komparatif anatomisk undersökning af dessa stammar af stort intresse.

Emellertid kan man måhända i ett annat faktum finna bekräftelse på antagandet af en forntida frodigare skogsvegetation härstädes. Allmänt känt är det härstädes, att björklundarne i de nordligare trakterna t. o. m. under sednare decennier blifvit genom innevånarnes oförstånd betydligt förminskade, ja, flerstädes helt och hållet utrotade. Men härtill kommer den anmärkningsvärda omständigheten, att ett ej obetydligt antal växter, som vi äro vana att betrakta såsom fullkomliga skogs- och lund-växter, här förekomma på de kala fälten och backarne, t. o. m. på alldeles busk- och skoglösa sträckor. Sådana äro t. ex. *Hieracium muro-rum*, *Linnaea borealis*, *Myosotis silvatica*, *Melampyrum pratense*, *Trientalis europæa*, *Adoxa Moschatellina*, *Melandrium silvestre*, *Stellaria nemorum*, *Pyrolæ*, *Listera cordata*, *Triticum caninum*, *Poa nemoralis*, *Milium effusum*, *Polypodium Dryopteris* och *Phegopteris*, *Equisetum silvaticum* m. fl. andra. Häntyder detta måhända på en tid, då dessa nu kala

lokaler voro beklädda af skogar och lundar? Eller ligger förklaringsgrunden blott i den höga breddgraden, hvilken här möjliggör dessa växters förekomst på öppen mark, utan att de, såsom i södern, behöfva i lundarnes skugga söka ett skydd mot solens alltför rikliga värme?

Jag nämnde ofvan landets höjning. Tillvaron af detta fenomen är för väl konstateradt för att behöfva flera bevis; endast en flyktig blick på kusterna af halfön Vargak-Njarg bevittnar detta till öfverflöd. Parallelt med hvarandra löper den ena låga vallen (forntida hafsstrand) ofvan den andra *), i hvilka med Golfströmmen hitförda rundslipade pimpstensbitar, ofta i otrolig mängd, anträffas. Emellertid vill jag ej lemna oanmärkt ett litet bevis för detta fenomen, som af en växt lemnas på nämnda halfös nordligaste kuster. Norr om Berlevaag, vid Skaanvigen, der dessa parallela, ofvan hvarandra liggande gamla hafsstränder äro i hög grad tydliga, uppträder flerstädes på ej obetydligt afstånd från nuvarande stranden *Lathyrus maritimus*, dock endast på de gamla strandvallarne, ej på de mellanliggande stränderna eller nuvarande strandbredden. Äfven på Mageröe förekommer denna växt, såsom ofvan anmärkts, på de magra slätterna, stundom ganska långt från hafvet, och orsaken härtill är säkerligen äfven att söka i landets höjning, ehuru konturerna af de gamla stränderna här ej äro så tydliga.

Hufvudsakligen på kändedomen om denna den Skandinaviska vallens höjning i de nordliga trakterna grundar sig, såsom bekant är, den redan af And. Celsius uttalade åsigtten om ett forntida samband mellan Ishafvet och Bottniska viken, hvilken i våra dagar af Prof. S. Lovén blifvit på ett lika snillrikt som öfvertygande sätt försvarad och närmare utvecklade. Många äro de från geologiska och zoolo-

*) Detta de gamla strandvallarnes terrassformiga utseende påminner lifligt om den i Mantells *Geologiens Under I. p. 80* gifna beskrifningen från Chilis kuster, och synes snarare tala för en periodiskt afbruten, än en kontinuerligt fortgående landets höjning.

giska företeelser hemtade bevisen härför, men äfven ur växtverlden torde det ej vara omöjligt att än i dag framdraga lefvande vittnen för denna theoris sanning. Kan man blott påvisa, att kustväxter finnas, hvilka äro gemensamma för Ishafvets och Bottniska vikens stränder, utan att finnas vid Östersjöns södra kuster, så synes ett ganska talande bevis vara funnet, och isynnerhet blir detta förhållandet, om dessa växter gå långt ned mot söder på Skandnaviens vestra kust, emedan då invändningen, att de blott äro att anse såsom nordliga kustväxter, af sig sjelf förfaller. Och finnas väl sådana växter? I det att jag jakande besvarar denna fråga, anser jag mig såsom stöd härför kunna åberopa följande arter:

Gentiana involucrata Rottb., allmän vid Finmarkens och Nordlandens kuster, och i fordna tider funnen vid Umeå (och på Gotland?).

Primula sibirica Jacq., spridd på n. Finmarkens och Ryska Lappmarkens strandängar, samt i Österbotten.

Dianthus superbis L., i Öst-Finmarken allmän samt vid Torneå.

Silene maritima With., allmän på Ishafvets och hela vestra Skandnaviens kuster, ej funnen vid södra och mellersta Östersjön, men väl i Haparanda skärgård.

Hippuris vulgaris L. var. *maritima*, i Finmarken och vid Bottniska viken, nedstigande ända till Åbo och Mörkön.

Lathyrus maritimus (L.), spridd vid hela norra och vestra Skandnaviens kuster ned till Skåne, äfvensom från Neder-Calix skärgård ned till Södermanland, men ej vid s. Östersjöns stränder.

Carex halophila F. Nyl., vid Ryska Lappmarkens och Varangerfjordens stränder samt kring Uleåborg.

Carex maritima Müll., spridd från Finmarken ända ned till Götheborg, samt i Neder-Calix skärgård och Österbotten.

Carex glareosa Wnbg., från Finmarken ned till Trondhjem och från Westerbotten ned till Grislehamn. — Äfven *C. norvegica* Willd. torde måhända kunna hiträknas, ehuru den sporadiskt anträffas ända ned i Blekinge.

Glyceria pendulina Læst., vid Ryska Lappmarkens stränder samt kring Torneå och Neder-Calix.

Alopecurus nigricans Horn., i n. Nordlanden och Finmarken, Ryska Lappmarken, samt från Torneå spridd ända ned till Östersjöns sydligare stränder.

Min reseberättelse är nu avslutad, men denna gång kan detta ske på annat sätt än 1858, då jag i denna tidskrift äfven meddelade skildring af en Finmarks-färd. Då skedde detta under klagan deröfver, att detta lands Flora endast på långa mellantider blef föremål för en resande botanists uppmärksamhet och att t. f. deraf vidsträckta, inbjudande trakter ännu lågo alldeles okända; nu deremot äro förhållandena förändrade, i det att denna Flora sedan flera år tillbaka egt och ännu eger en lika ifrig som lycklig dyrkare i Forstmester J. M. Norman, hvilken under sina embetsresor haft tillfälle att besöka nästan alla delar af Finmarken och derunder genomforsa de hittills okända nejderna. Första frukten af dessa undersökningar har varit den flera gånger ofvan citerade *Index Supplementarius locorum natalium specialium plantarum nonnullarum vascularium in provincia arctica Norvegiæ sponte nascentium*, och säkerligen hafva vi i en ej alltför aflägsen framtid att emotse en fullständig, på fortsatta studier grundad framställning af detta lands egenomliga vegetations-förhållanden.

Literatur-Öfversigt.

Ehuru tidskriftens inskränkta utrymme ej tillåter att, annat än undantagsvis, recensera utkommande arbeten, så torde dess läsare ej ogerna emottaga en fullständig förteckning öfver inom Skandinavien utkommande botanisk litteratur, och då genom Bot. Notisers upphörande vid slutet af 1858 ett längre afbrott, med undantag af 1863, egt rum, så har utg. ansett det vara lämpligt att en dylik litteratur-förteckning med år 1859 tager sin början.

1. Inom Sverige utkommen botanisk literatur.

(Meddeladt af TH. O. B. N. KROK.)

År 1859.

- Andersson, N. J.*, Inledning till Botaniken. — — — Första häftet. Stockholm, tryckt hos J. & A. Riis. — XV och 45 sidd. 8:o.
- Arrhenius, J.*, Botanikens Första Grunder för Elementarläroverkens lägsta klasser. Upsala, hos J. Sundvallson. Tit., 2 och 32 sidd. 8:o, med 3 lithographierade plancher.
- Elementarkurs i Botaniken. Fjerde upplagan. Upsala, Wahlström & C. — Tit., 6 och 366 sidd. 8:o, med Atlas i 4:o (XI pl.).
- Om undervisningen i Botanik vid Elementarläroverken (i Tidsskrift för Sveriges Läroverk 1859—1861, sidd. 35—45).
- Beurling, P. J.*, Plantæ Vasculares seu Cotyledoneæ Scandinaviæ nempe Sueciæ et Norvegiæ, juxta Regni Vegetabilis Systema Naturale digestæ. Holmiæ, P. A. Norstedt & Filii. — Tit., 2 och 69 sidd. 8:o.
- Fries, E.*, Anmärkningar öfver de i Sverige växande Pilarterna och deras ekonomiska nytta (i Arrhenii Tidsskrift för Landtmanna- och Kommunalekonomien. År 1859, sidd. 65—83, 129—155, 193—201).
- A n m. Äfven separat-aftryck med samma titel. Upsala, Wahlström & C. Tit. och 53 sidd. 8:o.
- Förteckning öfver Sveriges Allmänna Växter, ordnad för Elementarundervisningen. Lund, tryckt uti Berlingska Boktryckeriet. — Tit. och 26 sidd. 8:o.
- Grönwall, T. A. L.*, Några anteckningar till Skånes Flora. — Akademisk Afhandling — — — Malmö, yekt [sic!] hos B. Cronholm — 20 sidd. 8:o.
- Kindberg, N. C.*, Beskrifning öfver en resa i Tyskland, Frankrike, Spanien och Schweiz, företagen år 1855, Naturvetenskaplig Afhandling, jemte Sammandrag af Botanikens Elementer — — — Wenersborg, Bagge och Petterssons officin. — 28 och 24 sidd. 8:o.
- Larsson, L. M.*, Flora öfver Wermland och Dal. Carlstad, tryckt hos Carl Kjellin. — Tit., IX och 308 sidd. 8:o.
- Lindberg, S. O.*, Anteckningar om nordiska mossvegetationen (i K. Vet.-Ak. Öfvers. 1859, sidd. 205—212. *)

*) Af alla uppsatser i K. Vet. Ak:s Öfvers. eller Handl. lemnas afdrag, ehuru med oförändrad paginering.

- Lönneroth, K. J.*, Vexternas Metamorphoser, kort monographisk afhandling, som jemte theser — — — Stockholm, Samuel Rumstedt. — 3, 1 och 42 sidd. 8:o.
- Anm. Sjelfva afhandlingen [Tit. och 42 sidd.], särskildt benämnd "Vexternas Metamorphoser i korthet skildrade" — — —, är tryckt i Helsingfors hos J. C. Frenckell & Son, 1859.
- Stenberg, L.*, (Analytiska utvecklingar hvilka jemte) några botaniska observationer — — — Lund, Berlingska Boktryckeriet. — Tit. och 21 sidd. 4:o [sidd. 20—23 bot. observ.].
- Thedenius, K. F.*, Botaniska Exkursioner i Stockholmstrakten. Afhandling — — — Stockholm, tryckt hos A. L. Norman. — Tit. och 135 sidd. 8:o.
- [—] Bihang till "Botaniska Exkursioner i Stockholms-trakten af K. Fr. Thedenius" — — — Anf. st. och boktr. 80 sidd. 8:o.
- Zetterstedt, J. E.*, Vegetations-skizzer från Pyreneerna (i K. Vet. Ak. Öfvers. 1859, sidd. 23—51).
- Botanisk resa till medlersta Norges fjelltrakter under sommaren 1858 (anf. st., sidd. 407—424).

(*Exsiccater.*)

- Fries, Th. M.*, Lichenes Scandinaviæ rariores et critici exsiccati. — Fasc. I. N:o 1—25. Upsaliæ. Wahlström & Soc. — Tit. och 1 sid. 4:o.
- Hartman, Rob.*, Bryaceæ Scandinaviæ exsiccatae fasciculus V. Gevaliæ, A. P. Landin. Tit. och 1 sid. 4:o.
- " " " fasciculus VI. Anf. st. och boktr. — Tit. och 1 sid. 4:o.
- Stenhammar, Chr.*, Lichenes Sueciæ exsiccati. Editio altera. Fasciculus II. N:o 31—60. Tit. och 2 sidd. 4:o. [Utan tryckningsort och årtal].

År 1860.

- Andersson, N. J.*, Inledning till Botaniken. — — — Andra häftet. Stockholm, tryckt hos J. & A. Riis. — IV och sidd. 47—188. 8:o.
- Areschoug, J. E.*, Lärobok i Botanik. Till bruk vid den högre Elementar-undervisningen och till ledning vid akademiska föreläsningar. I. Inledning och Läran om Växtcellulen. Stockholm. Tryckt hos Isaac Marcus. — Tit. och 80 sidd. 8:o.

- Arrhenius, J.*, Botanikens Första Grunder för Elementarläroverkens lägsta Klasser. — Andra, öfversedda upplagan. — Upsala. Tryckt hos J. Sundvallson. — Tit., 2 och 32 sidd. 8:o, med 3 lithogr. pl.
- [*Floderus, M. M. & Krok, Th. O. B. N.*,] Förteckning öfver Skandinaviska Halföns Phanerogamer och Ormbunkar. (Till skolornas tjenst.) Upsala, Edquist & K. — 30 sidd. 8:o.
- Fries, E.*, Semina Selecta e messe anni 1859 ab horto Upsaliensi oblata. Upsaliæ, C. A. Leffler. 4 sidd. 4:o.
- Semina selecta e messe anni 1860 etc. Anf. st. och boktr. 4 sidd. 4:o.
- Sveriges ätliga och giftiga Svampar tecknade efter naturen under ledning af E. Fries utgifna af Kongl. Vetenskaps-Akademien. Stockholm. P. A. Norstedt & Söner. — Tit. och 10 sidd. fol., med pl. I—VIII.
- Anm. Till detta och följ. häfte finnes äfven omtryckt titelblad med tryckningsåret 1861.
- Fries, Th. M.*, Berättelse öfver en resa i Finmarken 1857 (i Årsskrift utgifven af Kongl. Vetenskaps-Societeten i Upsala. — Första årgången [1860] sidd. 237—261).
- Lichenes arctoi Europæ Grønlandiæque hactenus cogniti. — Exactis reg. soc. scientiarum Upsal. seriei III vol. III. — Upsaliæ, typis excersipit C. A. Leffler. — 298 sidd. 4:o.
- Anm. Vol. III af Upsala-Societetens Acta, hvari denna afhandling är intagen [sidd. 103—398], bär tryckningsåret 1861.
- [*Gosselman, C. A.*,] Systematisk Förteckning på de i Blekinge vildt växande Släkten af Phanerogamer och Ormbunkar. Carlskrona. Tryckt hos Carl Fr. Skough. — 30 och 1 sidd. 8:o.
- Hartman, C. J.*, Svensk och Norsk Excursions-Flora. — Phanerogamer och Ormbunkar. — Tredje Upplagan med rättelser och tillägg af *Carl Hartman*. Stockholm, tryckt hos J. & A. Riis. — XVI och 202 sidd.; liten 8:o.
- Læstadius, C. P.*, Bidrag till kännedomen om växtligheten i Torneå Lappmark. Akademisk Afhandling — — —. Upsala, Edquist & K. — Tit. och 46 sidd. 8:o.
- Lindberg, S. O.*, Om rottrådsbildning inuti radisor (i K. Vet. Ak. Öfvers. 1860, sidd. 421—422).
- Nylander, W.*, Novitiæ quædam Lichenæ Norvegicæ (i K. Vet. Ak. Öfvers. 1860, sidd. 295—297).
- Scheutz, N. J.*, Om Svenska Florans bearbetning (i Redogörelse för

Högre Elementar-Läroverket i Westervik under läsåret 1859-1860, sidd. 1-26).

Anm. Äfven separat-aftryck med samma titel: Tryckt i Westervik 1860, hos C. O. Ekblad et Comp. — 26 sidd. 8:o

Troilus, A. M., Om Westeråstrakten i botaniskt afseende. — Utkast. Stockholm, tryckt hos E. Westrell. — 43 och XL sidd. 8:o.

(*Exsiccater.*)

Fries, Th. M., Lichenes Scandinaviæ rariores et critici exsiccati. — Fasc. II. N:o 26-50. Upsaliæ, Edquist & Soc. — Tit. och 1 sid. 4:o.

Hartman, Rob., Bryaceæ Scandinaviæ exsiccatae fasciculus VII Gevaliæ. A. P. Landin. Tit. och 1 sid. 4:o.

— " " " fasciculus VIII. Anf. st. och boktr. Tit. och 1 sid. 4:o.

Stenhammar, Chr., Lichenes Sueciæ exsiccati. Fasciculus III. N:o 61-90. Tit. och 2 sidd. 4:o [utan tryckningsort och årtal].

— " " " Fasciculus IV. N:o 91-120. Tit. och 2 sidd. 4:o [som föregående].

År 1861.

Andersson, N. J., Inledning till Botaniken. — — — Tredje häftet. Stockholm, tryckt hos J. & A. Riis. — Tit., IV och sidd. 189-380. 4:o.

Arrhenius, J., Botanikens Första Grunder för elementarläroverkens lägsta klasser. — Tredje upplagan. — Upsala, tryckt hos J. Sundvallson. 32 sidd. 8:o, med 3 lithogr. pl.

[*Floderus, M. M. & Krok, Th. O. B. N.*,] Förteckning öfver Skandinaviska Halföns Fanerogamer och Ormbunkar. Upsala, Edquist & K. 36 sidd. 8:o (med omslagstitel: Förteckning öfver Skandinaviens Fanerogamer och Ormbunkar. — Andra öfversedda upplagan).

Fries, E., Hymenomycetes novi vel minus cogniti, in Suecia 1852-1860 observati (i K. Vet. Ak. Öfvers. 1861, sidd. 19-34).

— Varmare länders Svamparter i Europeiska växthus (anf. st., sidd. 249-253).

— Sveriges ätliga och giftiga Svampar [tecknade efter naturen under ledning af E. Fries utgifna af Kongl. Vetenskaps-Akademien. 2.

- Stockholm, P. A. Norstedt & Söner.] sidd. 11—15 fol. med 9 pl. [pl. IX—XVII].
 Anm. Sid. 15 är omtryckt i 3:dje häftet.
- Fries, Th. M.*, Genera Heterolichenum europæa recognita. Diss. acad. — — — Upsaliæ, typis Edquist et Soc. — 2 Tit., II och 116 sidd. 8:o.
- Bidrag till utredandet af Skandinaviska Laf-arternas synonymik (i K. Vet. Ak. Öfvers. 1861. sidd. 93—110).
 - Anteckningar rörande en i Paris befintlig Linneansk växtsamling (anf. st., sidd. 255—272).
- Fristedt, R. F.* och *Fries, Rob.*, Om tvänne i Sverige hittills misskända arter af växtsläktet Rumex (i Upsala Universitets Årsskrift. — 1861. — Matematik och Naturvetenskap, sidd. 1—5). — Äfven separat-aftryck (imper. 8:o).
- Gosselman, C. A.*, Systematisk Förteckning på de i Blekinge vildt växande släkten och arter af Phanerogamer och Ormbunkar. Carlskrona. Alfred Hallén. Tit., 2 och 61 sidd. 8:o.
- Hartman, C. J.*, Handbok i Skandinaviens Flora, innefattande Sveriges och Norges Växter till och med Mossorna; ordnade efter Prof. Fries' system. — Åttonde upplagan, utgifven med rättelser och tillägg af *Carl Hartman*. Stockholm, tryckt hos J. & A. Riis. — Tit., 2, cvjvj, 518 och 2 sidd. 8:o.
- Holmgren, A. E.*, Anvisning att igenkänna Sveriges viktigare Löfträdd och Löfbuskar under deras blad- och blomlösa tillstånd jemte en kort framställning af trädslagets naturliga familjer. — Med 117 figurer på 6 pl. Stockholm, tryckt hos N. Marcus. — Tit., 2, 127 och 4 sidd. Liten 8:o, med en analytisk tabell i fol.
- Kindberg, N. C.*, Östgöta Flora (Phanerogamerna). Linköping, tryckt hos N. F. Tengzelius. — Tit., 2, VII och 406 sidd. Liten 8:o.
- Sammandrag af Botanikens Elementer, för undervisningen vid Elementar-Läroverken. — Andra tillökade upplagan. Linköping, tryckt hos N. F. Tengzelius. — 23 och 1 sidd. 8:o.
- Lindberg, S. O.*, Mossor år 1858 på Spitsbergen insamlade af Professor A. E. Nordenskiöld (i K. Vet. Ak. Öfvers. 1861, sid. 189—190).
- Nya anteckningar om Nordiska Mossvegetationen (anf. st., sidd. 273—283).
 - Om en ny art af släktet Hypnum (anf. st., sidd. 371—375).
- Nylander, W.*, Circa novitias Lichenææ norvegicæ observatio (i K. Vet. Ak. Öfvers. 1861, sid. 111).
- Nyman, C. F.*, En ny art af släktet Astrocarpus (i K. Vet. Ak. Öfvers. 1861, sidd. 191—193 och IV:de tafl.).
- Scheutz, N. J.*, Växtgeografiska anteckningar öfver östra Småland (i K. Vet. Ak. Öfvers. 1861, sidd. 433—450).

- Thedenius, K. F.*, Svensk Skol-Botanic, innefattande tvåhundra femtio typiska afbildningar af Svenska Växter, att begagnas vid Elementar-undervisningen i den inhemska Florans Organografi och Systemlära. Första Cursen, Andra Upplagan. Stockholm, tryckt hos P. A. Nyman. — Tit. och 60 tryckta sidd. med 60 pl. 8:o.
- Westerlund, C. A.*, Bidrag till kännedomen af Sveriges Atriplices. — Akademisk Afhandling — — — Lund, tryckt uti Berlingska Boktryckeriet. — Tit. och 62 sidd. 8:o.
- Zetterstedt, J. E.*, Revisio Grimmerarum Scandinaviae. Quam — — — Upsaliae typis Edquist et Soc. — Tit., 139 och 2 sidd. 8:o.

(*Exsiccator*).

- Areschoug, J. E.*, Algæ Scandinaviæ exsiccatae quas adjectis Characteris — — Seriei novæ Fasciculus primus (spec. 1—50) (seu Seriei antecedentis fasciculus quartus — spec. 85—134). Upsaliae. Typis excudit Academiae Typographus. — Tit. fol.
- Zetterstedt, J. E.*, Grimmeræ et Andreae exsiccatae. [50 N:o]. 4 sidd. 8:o. [utan tryckningsort och årtal].

År 1862.

- [*Agardh, J. G.*] Om principerne för bestämmandet af delarnes betydelse (i Inbjudningsskrift till den Magister-promotion som af filosofiska faculteten anställes lördagen den 31 Maj 1862) — Lund, tryckt uti Berlingska boktryckeriet. — 7 [+ ...] sidd. fol.
- [—] Om Spetsbergens Alger (: Till bevistande — — — Sahlin kommer — — — inställas). Lund, tryckt uti Berlingska boktryckeriet. 3 [+ ...] sidd. fol.
- [*Andersson, N. J.*] De kring Stockholm allmännast förekommande växternas kännetecken. Stockholm, tryckt hos J. & A. Riis. — 23 sidd. + 1, 8:o.
- Areschoug, J. E.*, Lärobok i Botanik etc. II. Morphologie. [Början]. Stockholm, tryckt hos Isaac Marcus. — Tit. och sidd. 81—256. 8:o.
- Areschoug, F. W. C.*, Adnotationes criticae de speciebus nonnullis generis Rumex (i K. Vet. Ak. Öfvers. 1862, sidd. 57—76 och Tab. III:a).
- Fries, E.*, Epicrisis Generis Hieraciorum (i Upsala Universitets Års-

skrift — 1862 — Matematik och Naturvetenskap, sidd. 3—158 och 1).

Anm. Äfven separat-aftryck med oförändrad titel: Upsala, tryckt hos Edquist & Berglund. 158 och 1 sidd. imper. 8:o.

— Sveriges ätliga och giftiga svampar [tecknade efter naturen under ledning af E. Fries utgifna af Kongl. Vetenskaps-Akademien. 3. — Stockholm. P. A. Norstedt & Söner.] sidd. 15—20 fol. med pl. XVIII—XXVI.

— " " " 4. [anf. st. och boktr.] sidd. 21—24 fol med pl. XXVII—XXXV.

Fries, Th. M., Genmäle med anledning af Sällskapetets Pro Fauna et Flora Fennica Notiser Häft. V och VI. Upsala, Edquist & Berglund. — Tit. och 49 sidd. 8:o.

Kindberg, N. C., Dispositio Plantarum Synantherearum quæ extra Scandinaviam occurrunt et in herbario Scholæ Lincopensis asservantur (Bihang till Redogörelse för Linköpings högre och stiftets lägre elementarläroverk [. . . +] sidd. 1—6). — Äfven separat-aftryck med oförändrad titel: Linköping, C. F. Ridderstad. — 6 sidd. 8:o.

K[indberg], N. C., Sexualsystemet jemfördt med Prof. Fries' naturliga system. Linköping. C. F. Ridderstad. — 4 sidd. 4:o.

Lindberg, S. O., Torfmossarnas byggnad, utbredning och systematiska uppställning (i K. Vet. Ak. Öfers. 1862, sidd. 113—156).

-- Om ett nytt slägte, Epipterygium, bland bladmossorna (anf. st. sidd. 599—609).

[*Lindeberg, C. J.*] Bohusläns foderväxter (Bil. 2 till Göteborgs och Bohus Läns Kongl. Hushållnings-Sällskaps handlingar. År 1862, sidd. 50—59).

Malmgren, A. J., Öfersigt af Spetsbergens Fanerogam-Flora (i K. Vet. Ak. Öfers. 1862, sidd. 229—268).

Nyländer, E., [W.?] Ny art af Lafsläget Platysma (i K. Vet. Ak. Öfers. 1862, sidd. 227).

von Post, H., Försök till Systematisk uppställning af vextställena i mellersta Sverige. Stockholm, tryckt hos Isaac Marcus. — 41 och 2 sidd. 8:o.

Scheutz, N. J., Några bidrag till Smålands Flora (i Redogörelse för Högre Elementar-Läroverket i Westervik under läsåret 1861—62, sidd. 1—16).

Wahlstedt, L. J., Bidrag till kannedomen om de Skandinaviska Arterna af Växt-familjen Characeæ. — Akademisk afhandling — — — Lund, tryckt uti N. P. Lundbergs boktryckeri. — VIII och 43 sidd. 8:o.

Zetterstedt, J. E., Tvenne mossarter (i K. Vet. Ak. Öfvers. 1862, sidd. 363—365).

(*Exsiccator*).

- Areschoug, J. E., Algæ Scandinavicæ exsiccatae quas adjectis Characeis — — Seriei novæ Fasciculus secundus et tertius (spec. 51—150). — Upsaliæ typis excudit academiciæ typographus. Tit. fol.
- " " " — — Seriei novæ Fasciculus quartus (spec. 151—200). — Anf. st. — Tit. fol. + obs. et corr.
- Hartman, Rob., Bryaceæ Scandinaviæ exsiccatae fasciculus IX. Gevaliæ, A. P. Landin. Tit. och 1 sid. 4:o.
- Stenhammar, Chr., Lichenes Sueciæ exsiccati. Fasciculus V. N:o 121—150. Tit. och 2 sidd. 4:o [utan tryckningsort och årtal].
- " " " Fasciculus VI. N:o 151—180 Tit. och 2 sidd. 4:o [som föregående].
- Tiselius, G. A., Foderväxter samt giftiga Ängs- och Betesogräs efter Professor J. Arrhenii handbok i Svenska Jordbruket samlade och uppsatte — — 100 Nr. 1 sid. fol. [utan tryckningsort och årtal].

År 1863.

- Agardh, C. A., [†], Äreminne öfver Arkiatern Carl von Linné (i Samlade skrifter af blandadt innehåll. Andra bandet, sidd. 1—50).
- Agardh, J. G., Species genera et ordines Algarum. vol. sec. pars III: 2. Lundæ, typis Berlingianis. — Tit. och sidd. 787—1291 + gemensamt titelblad till detta och föregående häfte: Species genera et ordines Floridearum, seu descriptiones succinctæ specierum generum et ordinum, quibus Floridearum classis constituitur. vol. sec. pars tertia — Anf. st. och boktr.
- Andersson, N. J., Botaniska Notiser för år 1863 — — — Stockholm, [P. A. Nyman och] Ivar Hæggströms boktryckeri. — IV och 160 sidd. 8:o med 1 pl.
- Inledning till Botaniken. — — — Första häftet. Andra upplagan. Stockholm, P. A. Nyman. — XV, 46 och 2 sidd. 8:o.
- Areschoug, J. E., Lärobok i Botanik etc. II. Morphologie. (Slutet.) [på omslagsarket], sidd. 257—409 och VI, 8:o. + 2 Titelblad: Lärobok i Botanik. Stockholm, tryckt hos Isaac Marcus + 4 sidd.
- Areschoug, F. W. C., Botanikens Elementer. Lärobok för Skolor. Lund, uti Berlingska Boktryckeriet. — Tit., 4, 231 och 1 sidd. 8:o.

- Arrhenius, J.*, Atlas till Elementarkurs i Botaniken. Femte upplagan. Stockholm, P. A. Norstedt & Söner. — Tit. med omslag samt XI pl. — Säljes endast tillsammans med lithörande [ännu ej distribuerade] lärobok.
- Cleve, P. T.*, Iakttagelser öfver den hvilande Oedogonium-sporens utveckling (i K. Vet. Ak. Öfvers. 1863, sidd. 247—250 och taflan II).
- Bidrag till kännedomen om Sveriges sötvattensalger af familjen Desmidiæ (anf. st., sidd. 481—497 och taflan IV).
- Om de Svenska arterna af släktet Vaucheria De Cand. (i Bot. Not. 1863, sidd. 129—134 med 1 pl.).
- Engdahl, Edv.*, Nya växtställen för Småland (i Bot. Not. 1863, sidd. 85—86).
- Fries, E.*, Sveriges ätliga och giftiga svampar [teknade efter naturen under ledning af E. Fries utgifna af Kongl. Vetenskaps-Akademien.] 5. [Stockholm, P. A. Norstedt & Söner], sidd. 25—28 fol. med pl XXXVI—XLIV.
- " " 6. [anf. st. och boktr.], sidd. 29—32 fol. med pl. XLV—LIII.
- Monographia Hymenomycetum Succiæ. Vol. II sectio posterior, sistens Lactarios, Russulas et reliqua Agaricinorum genera minora. Titel, IV och sidd. 149—355. Titelblad till denna och förra pars: Monographia Hymenomycetum Succiæ. — Vol. II sistens Cortinarios et quæ sequuntur Agaricinorum genera atque reliquorum Hymenomycetum enumerationem et commentarium in recentiores horum iconographias. — Centum exemplaria tantum typis exscripta. Upsaliæ. Typis exscripsit C. A. Leffler. 8:o.
- Fries, Th. M.*, Nya Laf-arter (i Bot. Not. 1863, sidd. 7—12).
- Om de Skandinaviska arterna af släktet Isoëtes (anf. st., sidd. 101—105).
- Friedt, R. F.*, Spridda växtgeografiska bidrag till Sveriges Flora. (I Bot. Not. 1863, sidd. 82—85).
- Hartman, C.*, Huru Hydrocharis Morsus ranæ fortplantar sig i kallare trakter (i Bot. Not. 1863, sidd. 17—21).
- Hartman, Rob.*, Gefletraktens Växter med växtställen för de sällsyn-tare. Andra upplagan. — Gefle. A. P. Landin. — 60 sidd. 8:o.
- Kindberg, N. C.*, Tillägg till Sahléns Wenersborgsflora (i Bot. Not. 1863, sidd. 12—14).
- Tillägg till "Östgöta Flora" (anf. st., sidd. 116—119).
- Monographia Generis Lepigonorum. — Upsaliæ, C. A. Leffler. 44 och 4 sidd. med 3 Tafl. (i Nova acta reg. soc. scientiarum Upsal. seriei tert. vol. IV fasc. posterior).

- Anm. Äfven separat-aftryck med oförändrad titel och paginering.
- Krok, Th. O. B. N.*, Spridda växtgeografiska bidrag till Skandinaviens Flora (i Bot. Not. 1863, sidd. 14—17).
- Læstadius, C. P.*, Några ord om Umeå-traktens Flora (i Bot. Not. 1863, sidd. 105—116).
- Leffler, J. A.*, Bidrag till Sveriges vestra kustprovinsers Flora (i Bot. Not. 1863, sidd. 151—155).
- Lindberg, S. O.*, Bidrag till mossornas synonymi (i K. Vet. Ak. Öfvers. 1863, sidd. 385—418). — [Ej afslutade.]
Anm. Äfven separat-aftryck: 36 sidd. 8:o enl. Svensk Bibliogr.
— Granskning af Mossorna uti Vaillants Botanicon parisiense (anf. st., sidd. 455—460).
— Anmärkningar angående Hypnum Vaucheri och Eucladium verticillatum i Bot. Not. 1863 (i Bot. Not. 1863, sidd. 134—138).
- [*Lindeberg, C. J.*] Bohusläns träd och buskväxter (Bih. I till Göteborgs och Bohusläns Kongl. Hushållnings-Sällskaps handlingar. År 1863, sidd. 40—45.)
- Lund, A. A. W.*, Wimmerby-Florans Phanerogamer och Ormbunkar. Akademisk Afhandling — — — Upsala, Tryckt [sic!] hos P. Hanselli. — 34 sidd. 8:o.
- Nordstedt, C. F. O.*, Skandinaviens Characeer (i Bot. Not. 1863, sidd. 33—52).
- Nylander, C. W. G.*, Om Befruktningen hos Djur och Växter. — Naturhistorisk Afhandling, som, jemte Theser i Naturvetenskapliga ämnen — — — Lund, Håkan Ohlssons Bokfryckeri. — 36 sidd. 8:o.
- v. Post, H.*, Ytterligare om Ljung-, Lingon- och Mjölourisets bortdöende (i Bot. Not. 1863, sidd. 77—82).
- Sahlén, A. J.*, Nya växtlokaler i Vestergötland (i Bot. Not. 1863, sidd. 60—62).
- Scheutz, N. J.*, Om de Svenskar, efter hvilka växtsläkten blifvit uppkallade (i Bot. Not. 1863, sidd. 65—73).
— Tillägg till M. G. Sjöstrands Calmarläns-flora (anf. st., sidd. 119—124).
- Sjöstrand, M. G.*, Calmar Läns och Ölands Flora. Calmar. Tryckt hos Otto Westin. — Tit., 4, 360 och IV sidd. 8:o.
- Smitt, J. W.*, Skandinaviens förnämliga Ätliga och Giftiga Svampar. Populär framställning, utgifven som förklaring öfver en större färgtryckt planche. Stockholm. P. A. Norstedt & Söner. — Tit., 2, 69 och 2 sidd. 8:o med eller utan färglagd planche i ligg. fol.

Stbk [Starbäck], C. G., Carl v. Linné. Lefnadsteckning. — Med illustrationer. — Norrköping, Föreningens Boktryckeri. — Tit. och 32 sidd. 8:o. [utgörande I af Historiskt Bildergalleri].

Westerlund, C. A., Spridda anteckningar till Skandinavians Flora (i Bot. Not. 1863, sidd. 138—151).

Zellerstedt, J. E., Om gamla träd (i K. Vet. Ak. Öfvers. 1863, sidd. 31—36).

— Några för Skandinavians Flora nya mossarter (i Bot. Not. 1863, sidd. 73—77).

— Om växtgeographiens studium. Upsala, Edquist & Berglund. — Tit. och 52 sidd. 8:o.

(*Exsiccater.*)

Fristedt, R. F., Sveriges Pharmaceutiska Växter med pharmakologiska upplysningar. Första Fascikeln. Upsala, Edquist & Berglund. 1 sid. fol.

Hartman, Rob., Bryaceæ Scandinaviæ exsiccataë fasciculus X. Gevaliæ, A. P. Landin. Tit. och 1 sid. 4:o.

(Forts.)

Strödda Underrättelser.

I ett nyligen af den bekante bryologen W. Ph. Schimper utgifvet arbete: *Musci Europæi novi vel Bryologiae Europæe supplementum Fasc. I & II* (Stuttg. 1864) beskrivas och afbildas bland andra för Europas flora nya arter äfven följande trenne nya Skandinaviska *Orthotricha*:

1. *O. microlepharum* Schpr: caule semiuncia vix altiore, densissime folioso; foliis solidiusculis, ex oblongo et ovato-oblongo lanceolatis, acutiusculis vel submuticis, e medio versus apicem profunde sulcatis, margine mediocriter revolutis, papillosis, reti basilari medio laxiusculo brevirectangulo subnodoso, laterali obtuse quadrato, suprabasilari crasso areolis rotundatis; flore masculo axillari, compresso; calyptra parce pilosa, lutea; capsula in pedicello crasso exserta, e collo sporangio subæquilongo ovali, annulata, obsolete 8-striata, sicca evacuata octo-plicata vel sublævi infra orificium vix constricta, reti tenuiore uniformi; annulo angusto simplici; peristomii dentibus e minoribus, basi per paria conjunctis, e medio ad apicem interrupte solutis, punctatis, siccitate reflexis, ciliis 8 brevibus. — Ryska Lappmarken, Kilofka vid Ishafvet på stenar (N. Fellman). Närmast slägt med *O. anomalum* H.

2. *O. arcticum* Schpr: foliis oblongo-elongatis, mutice acuminatis, profunde carinatis, margine reflexis et subrevolutis, perichætialibus late ovato-oblongis acutius acuminatis, omnibus mediocriter dense papillois, reti basilari medio pertenui hexagono-rectangulo æquali vel noduloso, marginali subquadrato præprimis ad angulos, ubi lutescit, crassiore, suprabasilari primum rotundato, tandem hexagonali e cellulis granulis chlorophyllosis plus minus obscuratis efformato; calyptra parce pilosa pallida; capsula in pedicello brevior lutescente haud tota exserta, ovali, collo longiusculo, vacua sicca, suburceolata; operculo longius rostrato; peristomio minore; capsulæ membrana densius texta. — Norge, på klippor kring Kaafjord och Tromsøe (M. N. Blytt). Närmast *O. Blyttii* Schpr.

3. *O. Sommerfeltii* Schpr: differt a præcente simili foliis omnino lævibus, laxius textis, reti basilari toto hyalino late rectangulo et quadrato subnodoso, superiore rotundato-quadrato cum vel sine utriculo primordiali conspicuo, foliis perigonalibus, exceptis duobus intimis, costatis, capsula longius pedicellata colloque longiore instructa, peristomii dentibus cito omnino liberis. — På klippor kring Saltenford (Sommerfelt).

Dessutom beskrivas och afbildas i detta arbete följande Skandinaviska arter: *Seligeria diversifolia* Lindb., *Orthotrichum levigatum* Zett., *Blyttii* Schpr. och *macroblepharum* Schpr.

Förteckning på Lärarne i Natural-historia vid Sveriges högre samt 5-klassiga Läroverk 1865. *)

(Meddelad af TH. O. B. N. KROK.)

* Borås: Kollega *J. A. Nyberg.*

* Eksjö: Kollega Magr *P. W. Brandsten.*

Fahlun: Adjunkt Magr *G. E. Ahlm.*

Gefle: Adjunkt Magr *R. W. Hartman.*

*) Tecknet * angifver 5-klassiga läroverk; de öfriga äro fullständiga, åtminstone på reallinien. — Ofta vid högre, mera sällan vid lägre Läroverk är förhållandet, att de, som utnämns till Lektorer, Adjunkter eller Kolleger företrädesvis i Natural-historia ej undervisa i detta ämne. De i denna förteckning upptagna äro deremot, såvidt ins. lyckats erfaras, tjänstgörande lärare i Naturalhistoria, hvarmed vi här närmast bort afse Botanik och Zoologi.

- Göteborg: Lektor Mag:r *C. J. Lindeberg*.
Adjunkt Fil. Kand. *C. J. A. Thudén*.
- * Halmstad: Kollega Mag:r *C. M. Petri*.
Helsingborg: Kollega Mag:r *E. L. Borgström*.
Kollega Mag:r *A. P:son Winslow*.
- Hernösand: Vakant.
- Hudiksvall: Kollega Mag:r *J. A. Wiström*.
- Jönköping: Lektor Mag:r *J. E. Zetterstedt*.
Adjunkt Fil. Kand. *Ad. Johnsson (Zool.)*.
- Kalmar: Lektor Mag:r *K. J. Lönnroth*.
Adjunkt D:r *D. G. Pettersson*.
- * Karlshamn: Kollega Mag:r *J. A. N. F. Brunnström*.
Karlskrona: Lektor Mag:r *C. A. Gosselman*.
Karlstad: Lektor Mag:r *L. M. Larsson (Bot.)*.
Adjunkt Mag:r *S. Hardin (Zool.)*.
- * Kristinehamn: Vakant (t. f. Kollega *A. Larsson*).
Kristianstad: Lektor Mag:r *L. J. Wahlstedt*.
Adjunkt Mag:r *M. B. Holmgren (Zool.)*.
- * Landskrona: Kollega Mag:r *J. A. Holmgren*.
Linköping: Lektor Mag:r *N. C. Kindberg*.
Adjunkt Fil. Kand. *J. E. Planander*.
- Luleå: Rektor Mag:r *C. J. Backman*.
- Lund: Lektor Mag:r *C. W. Hultmark*.
Adjunkt (t. f. Mag:r *P. Fr. Sandéen*).
- Malmö: Lektor Mag:r *T. A. L. Grönvall (Bot.)*.
Adjunkt Mag:r *N. G. Bruzelius (Zool.)*.
- * Mariestad: Kollega Fil. Kand. *L. R. Lundén*.
Norrköping: Adjunkt Fil. Kand. *P. Olsson*.
Nyköping: Kollega Mag:r *J. Samzelius*.
- * Piteå: Vakant (t. f. Kollega Stadskommisminister *G. W. Nygren*).
- Skara: Lektor Mag:r *A. J. Sahlén*.
Adjunkt *K. L. J. Torin*.
- Stockholm:
- Högre Elem.-Läroverket: Gymnasium: Lektor *K. F. Thedenius*.
* Jakob: tjänstgör. *G. W. E. Dalman*.
* Katarina: Kollega Mag:r *J. E. Wahlström*.
* Klara: Vakant (t. f. Kollega *E. U. Walmstedt*).
* Maria: Kollega *Th. O. B. N. Krok*.
- Nya Elementar-Skolan: Lektor Prof. Mag:r *N. J. Andersson*.
Adjunkt Mag:r *J. O. v. Friesen*.

- Strengnäs: Lektor Dr: Mag:r *J. O. Pontén.*
 * Sundsvall: Kollega Mag:r *O. Wikström.*
 * Uddevalla: Vakant (t. f. Kollega *M. Bergendorff*).
 Umeå: Adjunkt Mag:r *C. P. Lastadius.*
 Upsala: Lektor Mag:r *M. M. Floderus.*
 Adjunkt Fil. Kand. *N. F. Ahlberg.*
 Wenersborg: Adjunkt *S. Tengblad.*
 Westervik: Kollega Mag:r *A. A. W. Lund.*
 Westerås: Lektor Mag:r *C. H. Johansson.*
 Adjunkt Mag:r *G. A. Westholm.*
 Wexiö: Lektor Mag:r *P. O. Wiberg.*
 Adjunkt Mag:r *N. J. Scheutz.*
 Wisby: Adjunkt *O. A. Westöö.*
 * Ystad: Rektor Mag:r *B. Andersson.*
 Kollega Mag:r *W. L. J. Cronsioe.*
 Örebro: Lektor Mag:r *C. Hartman.*
 Adjunkt *K. A. F. Sädbom.*
 Östersund: Vakant (t. f. Adjunkt *E. A. Selberg*).

— I Engelska Tidskriften *The Phytologist* för 1862 omnämner *James Backhouse* (p. 31), att han på norra sidan af *Tromsöedalen* ej långt under en permanent snödrifva 1860 anträffat *Woodsia glabella* och *Cystopteris alpina*. Förf. uppgifver, att de Norska exemplaren af den förra ej visa någon olikhet från Amerikanska i *Hookers* och *Bakers* herbarier. På samma gång, som detta anföres såsom tillägg till *Adj. Fristedts* afhandling i n. 1 af denna tidskrift, må äfven nämnas, att *Woodsia glabella* äfven blifvit anträffad såväl i *Tyrolen* (*Haussmann m. fl.*), som i *Kärnthen* (*G. C. Churchill*).

— Man har beräknat, att 281 växtarter äro kända med dubbla blommor. Af dessa äro 236 dikotyledoner, de öfriga monokotyledoner; af de förra äro 168 polypetaliska, 66 gamopetaliska och 2 apetaliska. Det största antalet dylika arter tillhör norra hemisfären, några förekomma i *Syd-Amerika* och på *Goda Hoppsudden*, men ej en enda har blifvit anmärkt på *Nya Holland* eller kringliggande öar.

— Om någon är hågad att sälja eller mot sällsynta *Skandinaviska* växter utbyta *E. Tillandz' Catalogus plantarum prope Aboam observatarum*, torde underrättelse derom benäget meddelas denna tidskrifts utgifvare.